

Měsíčník o dění na asijském kontinentu

V tomto vydání najdete

Volby v Japonsku: Změna tradiční politiky?

Terror of Human Rights

Protipirátská mise čínského námořnictva: konec v nedohlednu

Innovation as a tool for grow in India's biggest corporation

Kambodža včera a dnes

Minianalýzy

Volby v Japonsku: Změna tradiční politiky?

Václav Kopecký

Demokratická strana Japonska (DPJ) vyhrála koncem srpna drtivě volby do dolní komory parlamentu (Dietu). Ziskem 308 ze 480 poslaneckých mandátů si zajistila relativně pohodlnou většinu a možnost sestavit vládu. To se stalo 16. září, kdy byl premiérem jmenován Jukio Hatojama v čele koaličního kabinetu DPJ a dvou malých stran. Teprve podruhé v poválečné historii Japonska se stal premiérem někdo jiný než člen Liberálně demokratické strany (LDP). Nová vláda vyvolává velká očekávání, protože se vymezila vůči mnohému z tradice LDP, a to v zahraniční i v domácí politice.

Klíčovou konstantou zahraniční politiky Japonska je bezpečnostní aliance se Spojenými státy, platná od padesátých let. Ta je však mezi vzrůstajícím počtem obyvatelstva nepopulární, a tak jedním z volebních hesel Hatojamovy strany bylo její přehodnocení. K tomu má dojít např. neprodloužením mandátu japonského námořnictva pro podporu amerických vojsk v Afghánistánu. Hatojamova vláda chce naopak zlepšit vztahy s ostatními zeměmi regionu, např. odklonem od důrazu na spolupráci s dalšími demokraciemi (Indií či Austrálií) k většímu pragmatismu (zlepšení vztahů s Ruskem či Čínou).

Důležitější změny mají však nastat v domácí politice. Nový premiér plánuje přehodnotit mnohé projekty LDP, např. v dopravní infrastruktuře, či privatizaci pošty. Jeho hlavním cílem má být omezení moci korporací a přebujelé byrokracie, což by znamenalo obrovský zásah do tradičního poválečného modelu ekonomiky. Na druhé straně ovšem vláda plánuje utrácet velké množství

peněz na nejrůznější sociální programy, což není především v zahraničí vnímáno příliš pozitivně, jelikož se současné zadlužení blíží ke dvěma stům procentům HDP.

Ačkoliv jsou očekávání změn velká, pravděpodobně nebudou naplněna. Především v zahraniční politice budou změny spíše rétorické a použité k dosažení dílčích ústupků na (vůči) USA. V domácí politice se Hatojama setká s velkým odporem tradičních struktur a jeho nejednotná strana bude mít velké obtíže je překonat. Hlavně se však premiér musí vyrovnat s ekonomickou krizí, stárnoucí populací či problematickým zdravotnictvím. A právě u těchto témat není jasné, zda jsou jeho recepty na řešení dostatečné. K jedné změně však již opravdu došlo. Z Japonska se (snad již definitivně) stává skutečně demokratická země.

Terror of Human Rights

Amanda Man-Hua Chen

In September, 2009, Forum 2000 Foundation brought to Prague two prestigious guests, Tibetan spiritual leader, Dalai Lama and the exiled Uighur activist, Rebiya Kadeer, together in the Peace, Democracy and Human Rights in Asia conference regardless the predictable protest from the Chinese government. However, due to nature of relations between China and Taiwan, Beijing's reaction on invitation from Taiwan delivered to these two personalities goes far beyond usual protest notes submitted by Chinese diplomats elsewhere.

In the end of August, Kaohsiung local government and other municipalities and county governments that have been affected typhoon Morakot invited Dalai Lama to Taiwan to hold the blessing ceremony for people suffering from the serious natural disaster. As always, it aroused China's most sensitive nerve for what is deemed by Beijing as danger of separatism. But still due to the insistence of Kaohsiung local government, Dalai Lama successfully arrived at Taiwan and made a beautiful and spiritual explanation to all the believers and political figures in Taiwan.

However, Chinese disappointment is not going to be any smaller in near future. Kaohsiung local government is going to hold a film festival of human rights. Rebiya Kadeer's movie, *The Ten Conditions of Love*, is also on the list. Without any surprise, the Chinese government expresses the repeating anger toward this event since these two characters have been seen as terrorists (apart from their peaceful plead for human rights against China's will) by Chinese government. Human rights and freedom of speech are universal for all democratic countries. Probably it is rather difficult common sense for a totalitarian regime. Movie can be soon followed by Rebiya Kadeer herself since she has accepted invitation from several Taiwanese groups and is planning to visit Taiwan in December. Ma administration (struggling for closer ties with Beijing) is recently facing huge criticism at home and it makes dilemma whether to allow or deny Kadeer's visit much greater. It is not unlikely that it will surrender to public's will with the explanation that visit is purely non-political (and that is something that Kadeer herself stress upon). Nevertheless, from the past experience we may expect that this is not going to comfort upset in China. It is highly expected that either Kaohsiung local government or any elements of Taiwanese civil society could bring these two and other prestigious guests to Taiwan with different channels in future and make Taiwan

people cherish how valuable human rights and freedom of speech are compared with the harassment of Chinese government.

Note: On Friday, September 25, Minister of Interior Jiang Yi-huah announced that Taiwan government has decided not to allow Kadeer's visit with the explanation that "her visit could affect national interest and social order" and that government „don't wish to see the shadow of terrorism fall on Taiwan“

Protipirátská mise čínského námořnictva: konec v nedohlednu

Jan Trnka

Dne 21. srpna 2009 se do svého domovského přístavu ve městě Zhangjiang vrátila flotila čínského námořnictva, jeden torpédoborec a jedna fregata, se zhruba osmi sty členy posádky na palubě, která působila při ochraně Adenského zálivu proti pirátům od počátku dubna. Nahradila ji srovnatelná flotila, od vyslání prvních lodí na sklonku loňského roku, již třetí v pořadí. Čínská mise je součástí mnohonárodní akce Evropské unie (NAVFOR Somalia), Indie, Ruska, Spojených států (Task Force 151) a dalších, jež bojuje proti somálským pirátům na základě rezoluce č. 1838 (2008) Rady bezpečnosti OSN. Rezoluce v druhém bodě své operativní části: „*Vyzývá státy se zájmem na bezpečnosti námořních aktivit, aby se aktivně zúčastnily boje proti pirátství na volném moři poblíž pobřeží Somálska (...)*“. Rezoluce umožňuje použít veškeré možné prostředky na moři i ve vzduchu, jež jsou v souladu s mezinárodním právem.

Čínská armáda se podobné vojenské mise, tj. mise pod svou vlastní vlajkou a s použitím vlastní těžké techniky daleko od domova, účastní poprvé. Hlavní úkol představuje ochrana nákladních lodí, dovážejících do Somálska potravinovou pomoc pro 3,5 milionu lidí, a zabezpečení klíčové obchodní cesty z Asie do Afriky a Evropy, na níž je nejen Čína hospodářsky závislá (po mořích se v současné době přepravuje zhruba 90% objemu nákladní dopravy). Námořnictvo akci vnímá jako ostrou zkoušku ve snaze vybudovat námořnictvo schopné operovat na otevřených mořích na velké vzdálenosti (*blue water navy*), včetně zajištění logistické podpory. V neposlední řadě se jedná o více než čtyřměsíční reálnou zkušenost pro posádky zejména v komunikaci a spolupráci s dalšími protipirátskými misemi. Navíc čínské vedení usiluje o to, aby byla první čínská námořní mise veřejností vnímána kladně a bez znepokojení, jako jednání „odpovědné velmoci“ (fuzeren daquo; 负责任大国).

Po osmi měsících spočívá nejen před čínskou misí ještě velmi dlouhá cesta, třebaže samotné čínské flotily již eskortovaly stovky čínských i zahraničních lodí. Dubnová flotila se stihla postarat o bezpečnost 393 lodí a další 4 před útokem pirátů úspěšně zachránila. Kapitán současné třetí flotily Li Xinfeng přiznává, že „*pirátství je v oblasti Adenského zálivu stále hojně rozšířené.*“ Podle Mezinárodního námořního úřadu Mezinárodní obchodní komory vzrostl v Adenském zálivu a u východního pobřeží Somálska počet napadených lodí takřka o 100% vzhledem k srovnatelnému období roku 2008. Piráti navíc operují ve stále větší oblasti, která se rozšířila až do Rudého moře a na východ až do moře Arabského (u pobřežních vod Ománu). Největším oříškem je dosud ochrana lodí plujících podél rozsáhlého somálského východního pobřeží, kde místní piráti s použitím větších mateřských lodí operují na volném moři (až 500 námořních mil od pobřeží).

Praktiky pirátů jsou údajně stále vynalézavější. Někdy se pirátské lodě vydávají za rybářské, jindy na rychlých člunech útočí z různých směrů a snaží se střelbou z RPG raketometů loď zastrašit a následně zajmout. Jejich cílem jsou lodě všeho druhu, od obchodních jakékoliv velikosti, až po zámořský parník, napadený letos na jaře. V roce 2008 piráti dokonce zajali zásilku sedmi desítek ukrajinských tanků či tanker ze Saúdské Arábie s ropou v hodnotě sta milionů dolarů. Podle kapitána Li se bude současná situace v krátkodobém horizontu nadále zhoršovat, neboť s příchodem podzimu odezní monzun a moře se zklidní, což malým člunům nahrává. Lodím proto doporučuje připojit se k ozbrojenému konvoji a zároveň posílit vlastní ostrahu.

Podle listu China Daily se námořnictvu podařilo efektivně zapojit do mezinárodních sil. Posádky čínských ozbrojených lodí sbírají cenné zkušenosti. Osvědčila se také praxe vyslat jako součást posádky sedmdesátičlennou skupinu speciálních sil, která je za pomoci vrtulníků schopna rychle osvobodit zajatou loď. Podle dosavadních zkušeností dvě helikoptéry nestačují. Hlavním problémem mise je však pomalé zásobování. Pro čínské ambice to znamená potřebu výstavby údržbové a zásobovací stanice, odkud by mohly být pravidelně dováženy čerstvé potraviny, hlavně ovoce a zelenina (nyní užívají vojáci vitaminové tablety). Velké technické problémy vznikají absencí jakékoliv opravy, při níž každá banální porucha po čase představuje závažný problém.

Se stupňující se aktivitou pirátů i s ohledem na geopolitické výhody situace (čínské námořnictvo začalo pravidelně operovat v oblouku od Žlutého moře až po Adenský záliv) je záhodno počítat s dalším pokračováním mise nejspíše v nezměněné podobě. Hlavní slabinou mise i překážkou posílení čínské flotily je slabé zásobování. Dlouhodobému čínskému námořnímu angažmá dále nahrává velkorysá rezoluce Rady bezpečnosti i prostý fakt, že k trvalému vymýcení pirátství je nutné zakročit v Somálsku samotném, tedy na pevnině.

Innovation as a tool for growth in India's biggest corporation

Petr Baše

The Tata Group is an international corporation based in Mumbai. In terms of market capitalization and revenues, it is the largest private corporate group in India. Its interests cover steel, automobiles, information technology, communication, power, tea and tourism. It has operations in more than 85 countries across six continents and employs more than 350.000 persons. And Tata Group bets on innovation as a tool for growth.

In the last few years this Indian company significantly extended its global market share. One of the key drivers of this success has been innovation. The company developed strategy to encourage innovation in all dimensions of its business. This strategy cover three key areas: better communication and recognition of innovative ideas and efforts; build up of innovative facilities; and support of collaborative research and partnerships with academic institutions.

Various initiatives have been launched to spread the message of innovation and recognize innovators. Tata Group Innovation Forum (TGIF) brings together a community of innovation enthusiasts from across Tata companies to assist their companies in experimenting with ideas, propagate the relevant ones and spread them through the enterprise. Within Innovation workshops

international experts are invited to talk about various aspects of innovation and share best practices. Annual Innovation Day encourages creative thinking and awards innovation. And Innovation mission facilitates senior visits of Tata executives into global companies to study how they foster innovation.

In the last years Tata invested in building facilities for innovation and research. These centers are focusing mainly on pharmaceutical and materials research. It has built up Chemicals innovation centre, Motor technical centre and Innovation Labs focusing on information technology.

Research orientation and partnerships with academia materialized in building of huge research facilities and forging partnerships with academic and research organisations in order to encourage creative thinking and find innovative solutions that improve our quality of life.

The company further established TATA NEN Startups Awards (www.hotteststartups.in) to support grow of young companies in India. The public nominates the companies and winners are chosen through a combination of public voting and expert body ratings. The Awards should help significantly boost the growth of the short-listed companies and 5 winners are supported by providing publicity, business development advices and access to funding.

One of most successful results of Tata intensive innovation is the \$2,500 Nano car (www.tatanano.com) introduced by company few months ago. Its most innovative aspect is modular design. The Nano is constructed of components that can be built and shipped separately to be assembled in a variety of locations. In effect, the Nano is being sold in kits that are distributed, assembled, and serviced by local entrepreneurs.

The innovative process related to development of Nano car underline three points.

1. Find the ways to help customers and others to tinker with the products. Modular and open product designs help engage large numbers of motivated users in tailoring and pushing the product performance boundaries.
2. Pay attention to institutional innovation. Western companies are often too narrowly focused on product or process innovation. Far higher returns may come from investing in institutional innovation redefining the roles and relationships that bring together independent entities to deliver more value to the market. Tata is innovating in all three dimensions simultaneously.
3. Rethink distribution models. In our constant search for operating efficiency, the companies have gone for more and more standardization and fewer business partners in efforts to reach customers. As customers gain more power, they will demand more tailoring and value-added service to meet their needs. Companies that innovate on this dimension are likely to be highly rewarded.

Kambodža včera a dnes

Martin Buchta

Co víte v České republice o Kambodži, malém státu vklíněném mezi dva velké sousedy – Vietnam a Thajsko? Na úvod jedna zajímavost. Současný kambodžský král Sihamoni hovoří plynně česky. V šedesátých letech totiž v Čechách vystudoval základní a střední školu a dodnes prý na toto období s láskou vzpomíná. Jeho moc je již dnes již pouze reprezentační, neboť Kambodža je monarchií konstituční.

Kambodža je dva a půl krát větší než Česká republika a žije zde 14 milionů lidí. Hlavním městem Kambodžského království je Phnom Penh, kam se královský dvůr, v obavě před rozrůstající se thajskou expanzí, před několika sty lety přestěhoval ze slavného Angkor Vatu a Angkor Thomu. Před třiceti lety jich zde bylo pouhých dvacet tisíc. Všichni obyvatelé byli 17. dubna roku 1975 Rudými Khmery přinuceni vystěhovat se na venkov. Původním zdůvodněním byla ochrana obyvatelstva před americkým bombardováním. Ve skutečnosti to byla součást jejich kolosálního plánu přestavby celé společnosti, jež ve výsledku vedla k téměř naprosté izolaci země od okolního světa (jediným obchodním partnerem se stala Čína měnící rýži, jediný produkt kambodžského hospodářství, za zbraně).

V roce 1976 začali Rudí Khmerové do praxe zavádět svojí představu totální kolektivizace celého národa. Obyvatelé všech měst byli donuceni vystěhovat se na venkov. Všichni povinně nosili stejné černé pracovní oblečení (barevné oblečení bylo považované za znak kapitalismu a bylo páleno). Cestovat bez povolení bylo zakázané. Peníze, tržní systém a soukromé vlastnictví bylo zrušeno. Všechny školy byly zavřeny, učitelé zastřeleni. Král Sihanouk rezignoval na svou funkci a země byla přejmenována na Demokratickou Kampuču. Premiérem se stal Pol Pot. Zahraničním tajným službám trvalo celý rok, než dokázaly zjistit jeho pravou identitu – původní jméno, které zní Saloth Sar. V zemi začaly vznikat věznice s úkolem eliminovat nežádoucí osoby. Nejznámější z nich je bezpochyby věznice S21 – Tuol Slen přímo v hlavním městě, kde bylo během 1366 dní jejího provozu mezi léty 1975 – 1979 zabito minimálně 12 380 lidí (a jenom 177 bylo propuštěno). Přes 200 dalších podobných věznic existovalo v celé Kambodži. Celkově dokázali Rudí Khmerové během své tříleté vlády vyhladit čtvrtinu národa – přibližně dva miliony lidí. Dnešní populace je jedna z nejmladších na celém světě – 70 procent všech obyvatel je mladších třiceti let a tyto události si nepamatují.

A jaká je Kambodža dnes? Politická situace by se dala bez uvozovek nazvat vládou jedné strany. Cambodian People's Party (CPP) vedená Hun Senem vládne v zemi od roku 1979 a Hun Sen si jako premiér zachovává téměř absolutní moc. V Hun Senově životě se odráží nedávná historie celého národa. V sedmdesátých letech byl předákem Rudých Khmerů. Jejich řady opustil, aby se v roce 1979 stal premiérem dosazeným vietnamskou armádou, která v krátké válce svrhla Pol Potův režim. Vietnamci zemi fakticky okupovali až do konce osmdesátých let. Po jejich stažení se jako premiér dosazený nepřátelským státem netěšil přílišné popularitě, přesto si dokázal udržet moc až do dnešních dní. Již téměř tradicí se stalo vyhrožování opozičním vůdcům v předvolebním období. Mnoho z nich následně své kandidátky raději stáhlo. Někteří další byli zastřeleni neznámými osobami, přičemž tyto případy nebyly dodnes vyšetřeny. Hun Senovi se na druhou stranu nedá

upřít zásluha na současném ekonomickém vzrůstu země. Nezodpovězenou otázkou je, jak by růst, který po devastaci Rudými Khmery musel nevyhnutelně přijít, vypadal, kdyby vládl někdo jiný a míra korupce byla nižší.

Vše, co zde vidí turisté, a může jim to přijít neuvěřitelně nuzné, je ve zdejších podmínkách spíše znakem vyšší střední třídy. Těch několik měst, které se v zemi nachází, se dá považovat za výkladní skříň státu. Na vesnicích plyne život zcela jinak, bez vymožeností dvacátého století. Osmdesát procent populace nemá v domácnosti elektřinu a čtyřicet procent populace žije s průměrným příjmem menším než patnáct dolarů na měsíc. Stejně množství je i negramotné a zdejší zkorumpovaný systém příliš ke zlepšení nepřispívá. Transparency International ve svém hodnocení míry korupce v jednotlivých státech (Corruption Perceptions Index - CPI) z roku 2007 umístila Kambodžu na 162. místo ze 179 hodnocených, jenom pět míst před Zimbabwe, státem s roční inflací pět miliónů procent (aktuálně je Kambodža dokonce jedno místo za Zimbabwe). Polovina státního rozpočtu Kambodže v roce 2008 (celkem 1,2 miliardy dolarů) pochází od zahraničních dárců. Občané Kambodže však mají smůlu. Peníze, které do země proudí, se rozpouští v prvních několika člancích dlouhého řetězce.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátorka projektu: Ivana Oklešťková Tajemnice: Valérie Svobodová Minianalýzy: Petr Baše, Martin Buchta, Václav Kopecký, Amanda Man-Hua Chen, Jan Trnka Grafický návrh: Side2 Šablona: Petr Netuka Sazba: Pavel Maškarinec Kontakt na redakci: newsletter.ap@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky 2009
